

Erdősi Sylvester János
(în jur de 1504 – după 1551)

Este unul dintre umaniștii de seamă maghiari, pedagog, fondatorul literaturii eseistice în limba maghiară, traducător al Noului Testament, autorul primei cărți de gramatică maghiară. S-a născut la Seini, iar Sylvester ar putea fi forma latinizată a numelui real Erdősi. A urmat cursurile universității de la Cracovia (Polonia) între 1526-1527 și sub influența ideilor lui Erasmus din Rotterdam și-a format o concepție de liber cugetător, bazată pe idealurile renaștentiste ale demnității umane și a erudiției greco-latine, moștenite de la Pico della Mirandola. În 1529 și între 1534-1536 studiază la Wittemberg (Germania) apropiindu-se de ideile luterane și calviniste dar rămânând fidel unui catolicism cu vederi largi și umaniste. Totuși, concepția sa culturală va deveni esențialmente protestantă, promovând dezvoltarea limbii materne și a valorilor naționale.

Intră în serviciul baronului Tamás Nádasdy, viitorul guvernator al Ungariei habsburgice, care a sprijinit activitatea umaniștilor maghiari ai timpului său. Din 1637 predă la școala de la Sárovar (Ungaria), unde promovează ideile cele mai importante ale umanismului european. Astfel

școala de la Sárvár s-a dezvoltat sub egida marelui umanist german, Philipp Melanchton, deci a medierii între clerici și laici, între biserică și știință, iar sub rectoratul lui Sylvester această școală a devenit o instituție fanion a reînnoirii învățământului maghiar.

O foarte mare realizare a lui Sylvester a fost construirea tipografiei de la Sárvár. Cu ajutorul maestrului tipograf german Strutius, cu utilajele aduse de la Viena, în 1638 pornește tipărirea unor cărți de mare valoare (în Europa centrală a acelor vremuri numai la Praga, Viena și Cracovia funcționau tipografiile, respectiv la Buda și la Sibiu). Această tipografie era mândria cea mai mare a conacului lui Nádasdy, construit recent de specialiști italieni după planurile făcute de Andrea Palladio având o incintă specifică pentru teatrul de curte, cuprinzând și un parc amenajat pentru animale sălbatice și un lac artificial pentru lebede. Serile erau dominate de recitățile de balade ale lui Sebestyén Lantos Tinódi, cel mai iscusit propagandist al politicii lui Tamás Nádasdy.

Pentru Sylvester această idilă n-a durat prea mult. În 1644 deja îl întâlnim la universitatea din Viena, unde predă ebraica și greaca, mai târziu istoria lumii antice. Continuă studiile sale lingvistice și seria publicațiilor de tematică gramaticală. Treptat dispăre din orizontul vieții științifice maghiare, lăsând în urma sa un vid greu de umplut în ciuda

unor eforturi considerabile depuse de umaniștii contemporani.

Erdősi Sylvester János a lăsat ca moștenire o operă bogată și variată. Ca fin cunoscător al limbilor germană, greacă, latină și ebraică, al textelor lui Tacit și Tucidide, dar și al măștrilor renascentiști, a fost să fie un autor care împlinește idealurile celor vechi, fiind totodată și un precursor al celor moderni.

Grammatica Hungarolatina

(1539), și traducerea *Noului Testament* (1545) rămân până astăzi opere de referință ale științei filologice și ale lingvisticii maghiare.

Bibliografie:

Balázs János, *Sylvester János és kora*, Budapest, 1958; Kenyeres Ágnes (főszerk.), *Magyar Életrajzi Lexikon, 1000-1990. I-IV*, Budapest, 1967-1994; Muzeul Județean Satu Mare (în continuare MJSM), *Colecția Iuliu Pop*, doc. nr. 17953.

